

SEKSUELE GEZONDHEID & DE NIEUWE LANDELIJKE NOTA GEZONDHEIDSBELEID

Recent is de nieuwe Landelijke Nota Gezondheidsbeleid van het Kabinet uitgebracht. In deze nota worden de contouren geschetst voor het gezondheidsbeleid voor de komende jaren. Dit heeft gevolgen voor het werk van de organisaties die zich bezighouden met seksuele gezondheid. Reden om de balans op te maken voor de gevolgen voor het werkveld. Rutgers WPF en Soa Aids Nederland zien positieve aanknopingspunten, maar voorzien ook risico's. Wat is er nodig om de seksuele gezondheid van alle Nederlanders te kunnen blijven garanderen?

Het Kabinet noemt het thema seksuele gezondheid als één van de prioriteiten. De meeste punten van de beleidsbrief Seksuele Gezondheid van staatssecretaris Bussemaker van 2009 worden nog onderschreven. Alleen het bevorderen van seksuele en relationele vorming door de overheid geldt voortaan alleen nog voor jongeren. Volwassenen hebben volgens het Kabinet zelf die verantwoordelijkheid. Jongeren moeten worden toegerust relaties vrijwillig, veilig en prettig vorm te geven om problemen zoals soa, seksuele dwang en ongewenste zwangerschap te voorkomen.

De inzet op aandachtsgebieden en uitdagingen op het terrein van seksuele gezondheid wordt grotendeels gecontinueerd. Wat minister Schippers heeft geschrappt is de in 2009 genoemde extra investering om seksuele gezondheid te bevorderen bij mensen met een ziekte, een verstandelijke of een geestelijke beperking, en het tegengaan van stigmatisering van mensen met hiv.

Positieve aanknopingspunten in de nota vinden wij rondom de volgende thema's:

- **Curatieve soa-bestrijding en seksualiteitshulpverlening**
De subsidieregeling aanvullende curatieve soa-bestrijding en seksualiteitshulpverlening, alsmede de Sense-sprekuren, worden gecontinueerd. De huisarts blijft de belangrijkste zorgverlener op het terrein van de curatieve soa-zorg, waarbij de Minister bovendien de rol van de eerstelijns op het terrein van leefstijl wil versterken.
- **Sense-info inspireert minister**
Onze website www.sense.info wordt genoemd als voorbeeld voor informatievoorziening aan jongeren. *"In de toekomst wil het ministerie van VWS meer inzetten op e-hulpverlening."* De minister noemt sense.info als inspiratiebron voor zorginnovatie en zorgonderzoek.
- **Leefstijlthema seksuele gezondheid**
Het is van groot belang dat jongeren al vroeg weten hoe ze zich moeten beschermen tegen soa, ongewenste zwangerschappen en seksueel grensoverschrijdend gedrag, om problemen nu en op latere leeftijd te voorkomen. Kennis alleen is niet genoeg. Het gaat vooral om het goede gedrag. Veilig vrijen, weerbaar gedrag en goed anticonceptiegebruik wordt veel vaker toegepast als het jong aangeleerd is, dan wanneer mensen al ander gedrag hebben aangeleerd. Kortom, jong geleerd is oud gedaan. De aandacht in de nota voor seksuele en relationele vorming van de jeugd is daarom buitengewoon zinvol. Wij onderschrijven daarom de keuze van Minister Schippers voor stevige aandacht voor het leefstijlthema seksuele gezondheid voor de jeugd.
- **Jongeren hebben kennis én vaardigheden nodig**
Weerbaarheid is terecht een belangrijk thema in de nota. Jongeren hebben naast betrouwbare informatie vooral ook vaardigheden nodig om seksueel en relationeel weerbaar en competent te zijn. Alleen met een combinatie van kennis én vaardigheden kunnen jongeren verantwoorde keuzes maken en realiseren. De rol van ouders, scholen, en lokale ondersteuning is hierbij cruciaal. Zij kunnen jongeren begeleiden in het vinden van de juiste informatie, en hen helpen om de juiste vaardigheden op te doen.
- **Samenwerking**
Rutgers WPF en Soa Aids Nederland programmeren hun activiteiten voor de doelgroep jongeren vanaf 12 jaar gezamenlijk. Ook hebben we gemeenschappelijk e-health producten ontwikkeld,

onder meer de prijswinnende interactieve weerbaarheidsgame 'Can you fix it'. Wij werken samen in de ondersteuning van lokaal gezondheidsbeleid en om informatievoorziening via de spreekkamer van de huisarts en de aanvullende seksuele gezondheidszorg te ondersteunen. Ook Sense.info, de jongerensite over seksuele gezondheid, is een mooi voorbeeld van gezamenlijke actie van vele relevante partijen. De vier in de nota genoemde organisaties die zich met seksuele gezondheid bezighouden hebben verschillende opdrachten en werken complementair aan verschillende aspecten op dit terrein.

De minister spreekt zich uit voor samenwerking en het voorkomen van versnippering. Wij zijn het met de minister eens dat overlapping voorkomen moet worden en zullen ons blijven inspannen om mee te werken aan initiatieven in dat kader. Veel is al gebundeld, daarom waarschuwen we de minister zich niet rijk te rekenen met kostenbesparing op dit terrein.

Een aantal keuzes in de nota vinden wij risicovol. Wij voorzien dat dit dure keuzes zijn, waarvoor Nederland in de toekomst een prijs zal moeten betalen.

- **Kwetsbare groepen**

Juist kwetsbare groepen lopen grotere seksuele gezondheidsrisico's. Dit geldt voor mensen met een ziekte of beperking (meer kans op seksuele problemen, meer risico op seksuele grensoverschrijding), en ook voor groepen uit niet-westerse herkomstlanden (meer kans op ongewenste zwangerschap, op soa en hiv, op stigmatisering vanwege hiv). Deze groepen verdienen een actieve benadering. Juist bij deze groepen is de gezondheidswinst groot. De keuze in de nota om de bevordering van seksuele en relationele gezondheid in bredere zin alleen te laten gelden voor de jeugd, vinden wij een risicovolle beperking.

- **Sekswerk**

Sekswerkers lopen door de aard van hun werkzaamheden voortdurend seksueel risico. Preventie en werkomstandigheden in de prostitutiesector zijn voor veel gemeenten een belangrijk aandachtspunt. Het niet noemen van de prostitutiesector in de nota is een ommissie.

- **Campagnes online**

Geen opgeheven vingertje met een boodschap hoe het moet, ligt ten grondslag aan de keuze van de minister om geen massamediale campagnes meer te willen. De vraag is dan echter hoe jongeren weten waar ze betrouwbare informatie kunnen vinden. De Vrij Veilig campagne en de Campagne seksuele gezondheid (de zogenaamde 'Weerbaarheidscampagne') van Soa Aids Nederland en Rutgers WPF verleiden jongeren en jong volwassenen websites te bezoeken waar ze wijzer en vaardiger worden. De campagnes zelf zijn tegenwoordig ook voornamelijk online en maken gebruik van social media en e-health. In die zin gaat het begrip massamediale campagnes niet op. Onder de paraplu van de campagnes zijn er effectieve lokaal toepasbare interventies, waar de doelgroepen niet alleen wijzer, maar ook vaardiger van worden. Jongeren zelf blijken volgens de jaarlijkse effectstudies onze campagnes in hoge mate te waarderen.

- **Verleiden zonder sturing**

Anders dan bij andere gezondheidsthema's kan gezond gedrag op het gebied van seksualiteit niet zomaar door andere beleidsinstrumenten worden gestimuleerd. We kunnen niet ingrijpen in de fysieke omgeving of door middel van wet- of regelgeving seksueel gezond gedrag sturen. Wel zouden scholen, jongerenwerk, GGD-en, gemeenten hierin gestuurd kunnen worden, dit gebeurt echter nauwelijks. Meer samenwerking tussen preventie en curatie op seksuele gezondheid (vroeg signalering, opvang, hulpverlening) is cruciaal. Om mensen en partijen te verleiden aandacht te besteden aan gezond seksueel gedrag is naar onze ervaring een goede landelijke en regionale ondersteuningsstructuur nodig. Als iedereen de broekriem moet aanhalen, is het risico dat alleen probleemsituaties het hoofd geboden worden en een samenhangend preventief beleid niet van de grond komt.

Kortom, wij waarderen de steun van de minister op het terrein van de seksuele gezondheid en bepleiten aanvullende steun op bovengenoemde onderdelen. De gehele Nederlandse bevolking heeft immers recht op seksuele gezondheid! Als organisaties op dit terrein zullen wij ons uiterste best doen om hier - goed afgestemd met anderen - onze bijdrage aan te leveren.